

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра безпеки життєдіяльності
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Натірик
« 1 » 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 263 «Цивільна безпека»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо – професійна програма «Цивільна безпека»
(назва спеціалізації)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)

розробник Клименко Ганна Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна спрямована на вивчення теоретичних засад законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання; управління діяльністю фондів соціального страхування; організаційна структура соціального страхування та особливостей глобалізаційних проявів в ній

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			VII	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3,0	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	15		15	
підготовка до контрольних заходів	15		15	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців в галузі охорони праці умінь та компетенцій для забезпечення державних гарантій відшкодування шкоди потерпілим на виробництві, визначення розмірів страхових внесків підприємств в залежності від класу професійного ризику та стану охорони праці, організації державного нагляду у сфері страхування від нещасного випадку.

Завдання - з'ясування об'єктивної необхідності, сутності та ролі соціального страхування; опанування особливостей соціального страхування; засвоєння умов страхування на випадок втрати працездатності та безробіття, медичного та пенсійного страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання; набуття знань з управління діяльністю фондів соціального страхування; засвоєння організаційної структури соціального страхування та особливостей глобалізаційних проявів в ній; знання необхідності, значення та методів державного регулювання соціального страхування; навчання правильного застосування методичного інструментарію розрахунку матеріального забезпечення; уміння грамотно співпрацювати зі спеціалістами інститутів інфраструктури соціального сектору; орієнтування в особливостях соціального страхування країн ближнього і дальнього зарубіжжя.

Пререквізити дисципліни.

«Правознавство», «Розслідування облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань», «Культура безпеки», «Виробнича санітарія». «Система контролю небезпечних та шкідливих виробничих факторів».

Постреквізити дисципліни.

«Експертиза з охорони праці».

Компетентності.

Загальні компетентності: ЗК 07. Здатність доносити ідеї, визначати проблеми в галузі професійної діяльності та пропонувати їх реалізацію або вирішення (згідно з таблицею 5 СВО ПДАБА «Охорона праці» 263 б – 2017).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ФК 01. Здатність до розуміння: правових засад функціонування держави і основ законодавства України; правових основ цивільного захисту, охорони праці; ФК 05. Здатність аналізувати організацію діяльності служби цивільного захисту і служби охорони праці підприємства (згідно з таблицею 5 СВО ПДАБА «Охорона праці» 263 б – 2017).

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньої програми): ПРН 03. Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси. (згідно з таблицею 5 СВО ПДАБА «Охорона праці» 263 б – 2017).

Методи навчання: Виконавчий, репродуктивний (відтворюючий), продуктивно – практичний.

Форми навчання: колективні, групові.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1. Сутність державного соціального страхування					
Тема 1. Сутність, принципи і роль соціального страхування.	9	4			5
Тема 2. Іноземний досвід у сфері соціального страхування.	14	4			10
Разом за змістовим модулем 1	23	8			15
Змістовий модуль 2. Регулювання та фінансування державного соціального страхування					
Тема 3. Державне регулювання соціального страхування.	11	6			5

Тема 4. Фінансове забезпечення соціального страхування.	16	6			10
Разом за змістовим модулем 2	27	12			15
Змістовий модуль 3. Види державного соціального страхування					
Тема 5. Страхування тимчасової втрати працездатності, медичне страхування.	14	4			10
Тема 6. Страхування на випадок безробіття та пенсійне страхування.	12	2			10
Тема 7. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.	14	4			10
Разом за змістовим модулем 3	40	10			30
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1, 2,	Сутність, принципи і роль соціального страхування. Поняття та необхідність загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі ЗДСС). Функції ЗДСС: формування грошових фондів, з яких покриваються витрати, пов'язані з утриманням непрацездатних осіб, та осіб, які не беруть участі в трудовому процесі; забезпечення чисельності та структури трудових ресурсів; сприяння вирівнюванню життєвого рівня різних соціальних груп населення не залучених до трудового процесу. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страховий ризик. Страхові випадки. Об'єкти ЗДСС. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування: страховики, страхувальники, застраховані особи. Особи, які підлягають ЗДСС. Страховий стаж. Умови надання соціальних послуг та матеріального забезпечення особам за ЗДСС. Підстави припинення виплат і надання соціальних послуг за ЗДСС. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.	4
3, 4	Іноземний досвід у сфері соціального страхування. Моделі соціального страхування: моделі Бісмарка, моделі Беверіджа та їх характеристика. Польська система соціального страхування. Організація системи соціального захисту в Росії. Три елементи сучасних пенсійних систем: державний пенсійний фонд, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії зі страхування життя і пенсій. Система заохочень і оподаткування цих систем. Досвід Республіки Польща в здійсненні пенсійної реформи 1999 року. Заклад соціального страхування як центральна ланка пенсійної системи. Недержавні пенсійні фонди, їх утворення і діяльність. Страхові компанії, котрі займаються пенсійним страхуванням життя. Сплата єдиного страхового внеску. Соціальне і пенсійне страхування. Виплати пенсій, рент і допомог.	4
5, 6, 7	Державне регулювання соціального страхування. Необхідність і значення державного регулювання соціального страхування. Правове забезпечення соціального страхування. Інструменти і заходи уряду щодо державного регулювання у сфері соціального страхування.	6

	<p>Управління загальнообов'язковим соціальним страхуванням. Страхові фонди та управління ними. Нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Повноваження та функції Наглядової ради, засоби нагляду. Правління фонду, виконавчі дирекції, органи на місцях та їх повноваження. Права та обов'язки суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Відповідальність суб'єктів соціального страхування. Напрямки вдосконалення державної політики у сфері соціального страхування.</p>	
8, 9, 10	<p>Фінансове забезпечення соціального страхування. Необхідність і значення єдиного соціального внеску. Принципи збору та ведення обліку єдиного внеску. Платники єдиного внеску. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску. Розмір єдиного внеску та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Орган, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску, його повноваження та відповідальність. Склад, порядок ведення та використання даних Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок здійснення державного нагляду за збором та веденням обліку єдиного внеску. Суб'єкти, які приймають участь у сплаті єдиного внеску, їх права та обов'язки. Облік платників єдиного внеску, що здійснюється Пенсійним фондом за погодженням з фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок нарахування, обчислення і сплату єдиного внеску. Розрахунок розміру єдиного внеску для кожної категорії платників та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок обчислення та сплата єдиного внеску. Валюта розрахунку єдиного внеску, документи на підставі яких здійснюється нарахування, порядок зарахування єдиного внеску в органах Державного казначейства України, розрахункове обслуговування територіального органу Пенсійного фонду, базовий звітний період. Добровільна участь у сплаті єдиного внеску, що здійснюється на підставі договору про добровільну участь. Операції зі страховими коштами, акумульованими на рахунках Пенсійного фонду. Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування. (далі - Державний реєстр). Структура реєстрів страховальників, застрахованих та захист їх інформації, призначення посвідчення застрахованої особи, а також повноваження фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Заходи впливу та стягнення.</p>	6
11, 12	<p>Страхування тимчасової втрати працездатності, медичне страхування. Необхідність, сутність та значення страхування тимчасової втрати працездатності (далі СТВП). Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності його функції. Використання коштів фонду. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за ЗДСС у зв'язку ТВП та витратами, зумовленими похованням. Розмір допомоги.</p>	4
13	<p>Страхування на випадок безробіття та пенсійне страхування. Необхідність та сутність страхування на випадок безробіття. Основні терміни: об'єкт страхування на випадок безробіття; часткове безробіття; страховий випадок; втрата роботи з незалежних причин; підходяща робота; страховий стаж. Суб'єкти страхування на випадок безробіття. Особи,</p>	2

	<p>які підлягають страхуванню на випадок безробіття. Право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги. Фонд загально-обов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття його функції. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг соціального страхування на випадок безробіття. Умови та тривалість виплати допомоги по безробіттю. Припинення, відкладання виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття та скорочення їх тривалості. Забезпечення незастрахованих осіб. Виплата недоодержаної суми матеріального забезпечення на випадок безробіття у разі смерті безробітного. Необхідність та значення пенсійного страхування. Принципи державного пенсійного страхування. Структура системи пенсійного страхування в Україні: солідарна система державного пенсійного страхування; накопичувальна система пенсійного страхування; система недержавного пенсійного страхування. Основні терміни: актуарні розрахунки; довічна пенсія з коштів Накопичувального фонду; застрахована особа; недержавний пенсійний фонд; непрацездатні громадяни; одиниця пенсійних активів Накопичувального фонду; одноразова виплата; основні напрямки інвестиційної політики; пенсійні виплати; пенсія; пенсійні активи Накопичувального фонду; соціальні послуги; страховий стаж; чиста вартість одиниці пенсійних активів; чиста вартість пенсійних активів. Суб'єкти системи пенсійного страхування. Особи, які підлягають державному пенсійному страхуванню. Право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг</p>	
14, 15	<p>Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Необхідність та сутність страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Гарантії забезпечення прав застрахованим при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Суб'єкти об'єкти страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Особи, які підлягають обов'язковому страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Страхові експерти з охорони праці, їх права та функції. Добровільне страхування від нещасного випадку. Основні терміни: об'єкти страхування, страховий ризик, страховий випадок, нещасний випадок на виробництві та професійне захворювання. Соціальні послуги та виплати, які здійснюються Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Профілактика нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Обов'язки Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Система фінансування та джерела коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Страхові виплати. Порядок визначення розміру страхових виплат. Порядок визначення ступеня втрати працездатності потерпілим. Порядок розгляду справ про страхові виплати. Відмова у страхових виплатах і наданні соціальних послуг. Припинення страхових виплат і надання соціальних послуг. Порядок і строки проведення страхових виплат. Звітність Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Взаємовідносини органів соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання з медичними установами.</p>	4
	Всього:	30

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	15
2	Підготовка до контрольних заходів	15
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: 3.1. Медичне страхування. 3.2. Недержавне соціальне страхування. 3.3. Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні.	30
	Разом	60

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- усне опитування;
- письмове опитування.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	15
2.	Оформлення конспекту лекцій	10
4.	Контрольна робота	75
	Разом:	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в – 1 бал.
Всього лекцій 15.

Оформлення конспекту лекцій

Оформлення конспекту лекцій:

- а) повне та акуратне оформлення всіх лекцій з ілюстраційним матеріалом (схем, таблиць), виділенням визначень та понять, виконання самостійних завдань – 10 - 9 балів;
- б) оформлення більшість лекцій з частковим ілюстраційним матеріалом, виділенням визначень та понять, виконання самостійних завдань – 8- 6 балів;
- в) оформлення більшості лекцій з частковим ілюстраційним матеріалом, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 5 - 4 бали;
- г) часткове оформлення фрагментів лекцій за відсутністю ілюстраційного матеріалу, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 3 - 2 бали;
- д) наявність фрагментів лекційного матеріалу – 1- 0 балів.

Контрольна робота

Контрольна робота містить 3 запитання, на які студент зобов'язаний дати у письмовій формі відповіді, максимальна кількість балів при вичерпній відповіді на одне запитання – 25.

Максимальна кількість балів за відповіді на запитання контрольної роботи – 75.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання встановлюється:

- за повну відповідь, що містить взаємозв'язок основних понять та визначень і характеризується логічним та чітким викладенням матеріалу, студент одержує 25 балів;
- якщо у відповіді допущені не принципові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 24-15 балів;
- якщо у відповіді розкрито сутність питання, але допущені невірні тлумачення, студент одержує 14-8 бали;
- студент не повністю розкрив сутність питання, є помилки – 7-1 бал;
- повністю відсутня відповідь – 0 балів.

Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за результатами поточного контролю як сума балів за відвідування лекцій, оформлення конспекту лекцій, виконання контрольної роботи.

Порядок зарахування пропущених занять: студент самостійно опрацьовує конспект пропущеної лекції, відповідає на контрольні питання викладачеві у відведений для консультацій час.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР від 04.01.1998р. // Все про бухгалтерський облік. – 2001. – № 16.
2. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці. Відомості Верховної Ради, 2015, № 11, Ст. 75.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань» № 1105-ХІІ від 23.09.1999 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 35. С. 51-68.
4. Андріїв В. Соціальне страхування: історія проблеми / В. Андріїв // Соціальний захист. – 1999. – № 2. – С. 43–51.
5. Артюх Т.М. Страхування: підручник / Розділ «Медичне страхування». – Керівник авт. Колективу і наук. ред. С.С. Осадець. Вид. друге, переробл., і доп., – К.: КНЕУ, 2002. – 559 с.
6. Багнюк І. Хто і коли має право на пенсію за вислугу років / І. Багнюк // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 18. – С. 33–35.
7. Бандур С.І. Система соціального страхування в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку / С.І. Бандур, О.О. Кучинська // Україна: утвердження незалежної держави: 1991-2001. – К., 2001.

Допоміжна

1. Банях В. Механізм соціального страхування населення / В. Банях. – Видання Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія «Економіка». – 2007. – № 94–95. – С. 60–63.
2. Борщ Н. Виплати за соціальним страхуванням / Н. Борщ, О. Андрусь, В. Кузнецов, М. Казанова // П'яте видання, перероб. і доп. – Харків.:Фактор. – 2008. – 192 с.
3. Березіна С. Пенсійна реформа в Швеції різноманітна як шведський стіл / С. Березіна // Вісник Пенсійного фонду України. – 2002. – № 5–6. – С. 61–67.
4. Виплати із Фонду страхування від нещасного випадку // Все про бухгалтерський облік. – 2006. – № 89. – С. 3–7.
5. Высоцкая О.В., Длугунович М.В., Дяченко М.А. История страховой медицины и ее современные продукты в странах СНГ и за рубежом // Под ред. Высоцкой О.В. М.: Вести – К.: 1997. – 57 с.
6. Внукова Н.М., Кузьмунчук Н.В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. посіб. – К.: Центр учб. л-ри, 2009. – 412с.
7. Соціальне страхування: Конспект лекцій / Укладачі: П.В. Тархов, В.М. Боронос, Е.Г. Козін, К.В. Савченко. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 164 с.
8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09.07.2003 // Податки та бухгалтерський облік. – 2008. – № 70.
9. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057 – IV від 09.07.2003. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 75.
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» № 2213 –III від 02.03.2000 // Все про бухгалтерський облік. 2009. – № 34. – С. 35–47.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» «2240-III від 18.01.2001 // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – № 35. – С. 4–20.
12. Закон України № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/laws/916.html>.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

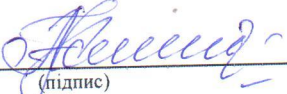
1. <http://www.dnopr.kiev.ua> – Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://www.iacis.ru> – Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
6. <http://base.safework.ru/iloenc> – Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
7. <http://base.safework.ru/safework> – Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
8. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України».
9. <http://www.budinfo.com.ua> – Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
10. <http://www.oxpaha.ru> – Охрана. Интернет-газета о безопасности.

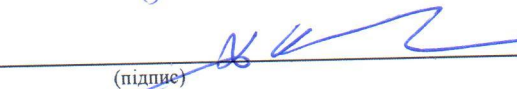

11. <http://www.tehdos.ru> – Интернет-проект «Техдок.ру» ресурс, посвященный вопросам охраны труда и промышленной безопасности.

12. <http://www.kodeks-luks.ru> – Нормативные документы в области охраны труда:

13. <http://www.gazeta.asot.ru> – Электронная версия газеты «Безопасность Труда и Жизни».

Розробник _____ _____ (Г. О. Клименко)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ _____ (А. С. Беліков)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
Безпеки життєдіяльності
Протокол від «30» вересня 2019 року № 5